

TẠP CHÍ KHOA HỌC
PHÁT TRIỂN
NHÂN LỰC

SCIENTIFIC JOURNAL OF
HUMAN RESOURCE
DEVELOPMENT

HOCHIMINH CITY CADRE ACADEMY

04₍₁₈₎
2024

TẠP CHÍ KHOA HỌC PHÁT TRIỂN NHÂN LỰC

HỌC VIỆN CÁN BỘ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Tòa soạn: 324 Chu Văn An, phường 12, quận Bình Thạnh,
Thành phố Hồ Chí Minh.
Điện thoại: 0907 232 931
Email: tapchi@hcmca.edu.vn

p-ISSN 3030-4288

SỐ 04 (18) 2024

THÁNG 12/2024

Tổng biên tập

TS. Đoàn Nguyễn Thùy Trang

Hội đồng biên tập

PGS.TS. Nguyễn Tấn Phát

(Chủ tịch)

PGS.TS. Nguyễn Văn Y

(Phó Chủ tịch)

TS. Bùi Thị Ngọc Trang

(Phó Chủ tịch)

PGS.TS. Nguyễn Duy Bắc

PGS.TS. Nguyễn Minh Tuấn

PGS.TS. Vũ Tinh

PGS.TS. Vũ Thanh Sơn

PGS.TS. Trần Hoàng Ngân

TS. Bùi Ngọc Hiến

TS. Phan Hải Hồ

TS. Trần Thị Hà Văn

TS. Lê Thị Hồng Hà

TS. Phạm Ngọc Lợi

TS. Trần Tuấn Duy

TS. Đoàn Nguyễn Thùy Trang

TS. Lê Thị Trúc Anh

Giấy phép xuất bản

SỐ 551/GP-BTTTT do

Bộ Thông tin và Truyền thông
cấp ngày 26/11/2020, khổ 19 x 27cm
In tại Công ty TNHH Thiết Kế In Ấn
Phạm Hiến (57 Đường 35,
P. Bình Trưng Tây, TP. Thủ Đức)

Giá: 150.000đ

MỤC LỤC

PGS.TS. Nguyễn Văn Y

Đào tạo đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức đáp ứng yêu cầu
phát triển Thành phố Hồ Chí Minh trong bối cảnh hiện nay5

TS. Nguyễn Thị Toàn Thắng

Hỗ trợ chuyên biệt cho người khuyết tật ở Australia - một tiếp
cận hỗ trợ cho người khuyết tật tại Việt Nam 13

TS. Võ Thanh Tuyền, ThS. Tạ Thị Lan Khanh, CN. Trần Đăng Khoa

Tác động của chính sách thu phí sử dụng vỉa hè đến sinh kế
của người bán hàng: nghiên cứu trường hợp Quận 1, Thành
phố Hồ Chí Minh32

TS. Đinh Công Khải, ThS. Dương Ngọc Châu

Nghiên cứu tác động của vốn xã hội đến sự thành công của dự
án nhà ở xã hội tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu55

ThS. BS. Huỳnh Tấn Phi, BS CKII. Nguyễn Thành Tâm, BS CKII. Lê Thanh Vân,

BS CKII. Nguyễn Tô Bảo Hoàng

Các yếu tố ảnh hưởng đến sự cam kết tình cảm của nhân viên y
tế tại Bệnh viện Quận 172

ThS. Nguyễn Thị Thanh Thủy

Công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào
dân tộc thiểu số di cư tự do trên địa bàn tỉnh Đắk Nông95

ThS. Lê Thanh Hòa

Phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đối
với phát triển nguồn nhân lực ở Thành phố Hồ Chí Minh 106

SCIENTIFIC JOURNAL OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT

p-ISSN 3030-4288

No.04 (18) 2024

DECEMBER/2024

Head office: 324 Chu Van An St., W.12,
Binh Thanh Dist, Ho Chi Minh City
Tel: 0907 232 931
Email: tapchi@hcmca.edu.vn

Editor - In - Chief

PhD. Doan Nguyen Thuy Trang

Editorial Council

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Tan Phat
(Chairman)

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Van Y
(Vice chairman)

PhD. Bui Thi Ngoc Trang
(Vice chairman)

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Duy Bac
Assoc.Prof.PhD. Nguyen Minh Tuan

Assoc.Prof.PhD. Vu Tinh

Assoc.Prof. PhD. Vu Thanh Son

Assoc.Prof.PhD. Tran Hoang Ngan

PhD. Bui Ngoc Hien

PhD. Phan Hai Ho

PhD. Tran Thi Ha Van

PhD. Le Thi Hong Ha

PhD. Pham Ngoc Loi

PhD. Tran Tuan Duy

PhD. Doan Nguyen Thuy Trang

PhD. Le Thi Truc Anh

Issue license

No 551/GP - BT/TTT, issued
on 26 November 2020

by Ministry of Information and Media

Printed at:

Pham Hien Printing Design Co., Ltd
(57 street 35, ward Binh Trung Tay,
Thu Duc city)

CONTENTS

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Van Y

Training a contingent of cadres, civil servants and public
employees to meet the development requirements of Ho Chi
Minh City in the current context**5**

PhD. Nguyen Thi Toan Thang

Specialized support for people with disabilities in Australia - a
support approach for those with disabilities in Vietnam**13**

PhD. Vo Thanh Tuyen, MA. Ta Thi Lan Khanh, Tran Dang Khoa

The impact of the fee policy for temporary use of sidewalks
on the livelihood of vendors: a case study of District 1, Ho Chi
Minh City**32**

PhD. Dinh Cong Khai, MA. Duong Ngoc Chau

Studying the impact of social capital on the success of social
housing projects in Ba Ria - Vung Tau province**55**

MA. Huynh Tan Phi, MD SPC II. Nguyen Thanh Tam, MD SPC II. Le Thanh Van, MD SPC II. Nguyen To Bao Hoang

Factors affecting emotional commitment of medical staff at
District 1 hospital**72**

MA. Nguyen Thi Thanh Thuy

Propagandizing, disseminating and educating the law for freely
-migrating ethnic minorities in Dak Nong province**95**

MA. Le Thanh Hoa

Promoting the role of educating the youth about ethics and
lifestyles in human resource development in Ho Chi Minh City
.....**106**

Price: 150.000 VND

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN ĐỐI VỚI PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Ngày nhận bài: 31/10/2024; ngày nhận lại bài: 18/11/2024; ngày duyệt đăng: 12/12/2024

LÊ THANH HÒA^(*)

TÓM TẮT

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao là một mục tiêu quan trọng của Thành phố Hồ Chí Minh. Bài viết tập trung luận giải lý luận và thực tiễn phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đối với nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội ở Thành phố Hồ Chí Minh. Từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đối với phát triển nguồn nhân lực ở Thành phố Hồ Chí Minh trong thời gian tới.

Từ khóa: giáo dục đạo đức, lối sống, thanh niên, nguồn nhân lực, Thành phố Hồ Chí Minh.

ABSTRACT

In the context of globalization and international integration, it is a crucial goal for Ho Chi Minh City to develop high-quality human resources. This article focuses on theoretical and practical discussions about the role of educating the youth ethics and lifestyle in contributing to human resources with a view to meeting the demands of socio-economic development in Ho Chi Minh City. Based on these insights, it proposes solutions to enhancing the role of ethics and lifestyle education among the youth in the development of human resources in Ho Chi Minh City in the future.

Keywords: ethics education, lifestyle education, the youth, human resources, Ho Chi Minh City.

1. Mở đầu

Thành phố Hồ Chí Minh là trung tâm lớn về kinh tế, văn hóa và giáo dục của Việt Nam. Với tốc độ phát triển nhanh chóng, Thành phố đã trở thành điểm đến của nhiều tổ chức quốc tế và các doanh nghiệp đa quốc gia. Do đó, nguồn nhân lực chất lượng cao ở Thành phố Hồ Chí Minh không chỉ phải đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động trong nước mà còn phải đủ năng lực cạnh tranh trên thị trường lao động quốc tế. Để có thể làm

^(*) Thạc sĩ, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, lethanhhoa@iuh.edu.vn

được điều này, việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên là một yếu tố không thể thiếu, giúp họ có bản lĩnh vững vàng, khả năng thích ứng với sự đa dạng văn hóa và sẵn sàng đối mặt với những thách thức trong môi trường làm việc toàn cầu. Thực tiễn cho thấy, mặc dù đã có nhiều nỗ lực từ ngành giáo dục và xã hội nhằm tăng cường giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, song vẫn còn tồn tại những hạn chế.

Do đó, bài viết tập trung vào việc xác định vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, thực trạng công tác này trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế tại Thành phố Hồ Chí Minh. Từ đó đề xuất các giải pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục, xây dựng đội ngũ thanh niên có phẩm chất toàn diện, nhằm tận dụng các cơ hội và sẵn sàng đối mặt với thách thức trong quá trình hội nhập quốc tế. Đối tượng thanh niên trong bài viết này được xác định là thanh niên trường học từ 18 đến 24 tuổi đang theo học tại các trường đại học, cao đẳng trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.

Nghiên cứu được thực hiện dựa trên phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử của triết học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, cùng với quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên ngày nay. Ngoài ra, nghiên cứu còn kết hợp nhiều phương pháp khác như: lịch sử và lôgic, so sánh, phân tích và tổng hợp, các phương pháp diễn dịch và quy nạp.

2. Nội dung

2.1. Cơ sở lý luận về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên và vai trò của nó đối với phát triển nguồn nhân lực đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế

2.1.1. Một số khái niệm cơ bản và nội dung giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên

Khi bàn về “đạo đức”, cả phương Đông lẫn phương Tây đều đề cập dưới nhiều góc độ khác nhau. Trong triết học Trung Quốc cổ đại, từ “đạo” có nghĩa là con đường, đường đi để hướng dẫn con người đạt được đức tính tốt đẹp và đạt được sự hoàn hảo trong cuộc sống. “Đạo” còn hướng tới một tính cách hoặc hành vi tốt đẹp của con người như lòng trung thành, sự tử tế và biết ơn. Còn “Đức” dùng để nói đến những đức tính, nhân đức của con người. “Đức” là cái biểu hiện của “đạo”, bao gồm các tính chất như sự chính trực, trung thực, trách nhiệm và công bằng được bộc lộ ra bên ngoài.

Khi đề cập đến nguồn gốc của đạo đức, Ph. Ăngghen khẳng định: “Lao động là điều kiện cơ bản đầu tiên của toàn bộ đời sống loài người và như thế, đến một mức mà trên một ý nghĩa nào đó, chúng ta phải nói: “Lao động đã sáng tạo ra bản thân con người” (C. Mác và Ph. Ăng ghen, 1995, t.20, tr.641). Chính trong lao động, con người nhận thấy rằng cần thiết phải có những mối quan hệ, hợp tác, tương trợ và giúp đỡ lẫn nhau, từ đó, hình thành những nguyên tắc, chuẩn mực để điều chỉnh hành vi của con người trong xã hội chính là đạo đức. Đồng thời, Ph. Ăngghen viết: “Con người dù tự giác hay không tự giác, rút cuộc đều rút ra những quan niệm đạo đức của mình từ những quan hệ

thực tiễn đang làm cơ sở cho vị trí giai cấp của mình, tức là từ những quan hệ kinh tế trong đó người ta sản xuất và trao đổi” (C. Mác và Ph. Ăngghen, 1995, t.20, tr.136). Như vậy, xét về nguồn gốc đạo đức là một hiện tượng xã hội, nó không nảy sinh ở bên ngoài xã hội mà nó là sản phẩm của sự phát triển xã hội.

Đạo đức Hồ Chí Minh bắt nguồn từ truyền thống đạo đức của dân tộc Việt Nam được hình thành trong trường kỳ lịch sử, đồng thời kế thừa lịch sử tư tưởng đạo đức phương Đông, phương Tây, tinh hoa văn hóa nhân loại. Với tư duy độc lập, sáng tạo Hồ Chí Minh xuất phát từ thực tiễn Việt Nam đã kế thừa có chọn lọc, thấu hóa những giá trị đạo đức của quá khứ, đề xuất những quan điểm đạo đức mới phù hợp với yêu cầu cách mạng Việt Nam trong thời kỳ mới. Điều này đã được Hồ Chí Minh nói rõ: “Có người cho đạo đức cũ và đạo đức mới không có gì khác nhau, nói như vậy là lầm to, đạo đức cũ và đạo đức mới khác nhau nhiều. Đạo đức cũ như người đầu ngược xuống đất, chân chống lên trời, đạo đức mới như người hai chân đứng vững được dưới đất, đầu ngẩng lên trời” (Hồ Chí Minh, 2011, t.7, tr.220). Trong cuộc nói chuyện tại *Đại hội sinh viên Việt Nam lần thứ II*, Hồ Chí Minh nói: “Thanh niên phải có đức, có tài. Có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11, tr.399).

Hiện nay, quan điểm về đạo đức còn có nhiều cách hiểu khác nhau. Theo *Từ điển triết học*, đạo đức là: “Một trong những hình thái ý thức xã hội, phản ánh sự tồn tại về mặt tinh thần của cá nhân, một trong những đòn bẩy tinh thần cho quá trình phát triển xã hội” (Cung Kim Tiến, 2002, tr.209). Tuy cách tiếp cận có khác nhau, song khi đề cập đến đạo đức, các nhà nghiên cứu thường dùng thuật ngữ này để nói về những lề thói, tập tục, đạo nghĩa và được biểu hiện trong quan hệ giữa con người với con người trong giao tiếp hàng ngày. Từ những quan điểm trên, có thể hiểu: đạo đức là một hình thái ý thức xã hội bao gồm tập hợp các giá trị, nguyên tắc, quy tắc về chuẩn mực của xã hội nhằm điều chỉnh hành vi và đánh giá cách ứng xử trong mối quan hệ giữa con người với con người và giữa con người với xã hội và trách nhiệm của con người trong xã hội nhằm xây dựng một xã hội công bằng, dân chủ và văn minh.

Thuật ngữ “lối sống” có thể hiểu là cách thức hay phong cách sống của một cá nhân hoặc một cộng đồng. Khi đề cập đến lối sống, Visnhiopxky cho rằng: “Lối sống là một tổng thể, một hệ thống những đặc điểm chủ yếu nói lên hoạt động của các dân tộc, các giai cấp, các nhóm xã hội, các cá nhân trong điều kiện của một hình thái kinh tế - xã hội nhất định” (Visnhiopxky, 1982, tr.45). Tác giả Trần Văn Bính (1997) cho rằng: “Lối sống là một phạm trù xã hội học, khái quát toàn bộ hoạt động sống của các dân tộc, các giai cấp, các nhóm xã hội, các cá nhân trong những điều kiện của một hình thái kinh tế xã

hội nhất định, và biểu hiện trên các lĩnh vực của đời sống: trong lao động và hưởng thụ, trong quan hệ giữa người với người, trong sinh hoạt tinh thần và văn hóa” (tr.211). Cùng với các quan điểm trên, tác giả Nguyễn Văn Huyền (2003) quan niệm: “Lối sống là tổng hợp các mô hình, cách thức và phong thái sống của con người thể hiện ở mọi phương thức cũng như lĩnh vực hoạt động, từ sản xuất, tiêu dùng, sinh hoạt đến thái độ hành vi, cách tư duy, lối ứng xử giữa người với người, giữa chủ thể với đối tượng, giữa điều kiện, phương tiện và mục đích sống” (tr.29). Trên cơ sở kế thừa các quan điểm trên có thể hiểu: lối sống là phạm trù xã hội, dùng để chỉ toàn bộ những hoạt động về cách thức, phương thức sống, hành động, cử chỉ của con người trong một chế độ xã hội nhất định được biểu hiện trên các lĩnh vực của đời sống như lao động sản xuất, hoạt động chính trị, hoạt động văn hóa tinh thần và hoạt động hằng ngày.

Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên là quá trình biến các chuẩn mực đạo đức, lối sống từ những yêu cầu của xã hội thành những yêu cầu của mỗi cá nhân, thành niềm tin, nhu cầu, thói quen của người được giáo dục.

Từ cách tiếp cận theo quan điểm trên, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên gồm những nội dung cơ bản:

Một là, giáo dục thanh niên giàu lòng yêu nước, tự hào dân tộc, trung thành với tổ quốc, với nhân dân góp phần xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội. Chủ nghĩa yêu nước là sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc, là “tiêu điểm của các tiêu điểm, giá trị của các giá trị” (Trần Văn Giàu, 1980, tr.94). Tinh thần yêu nước và tự cường dân tộc được thể hiện rõ nhất khi Tổ quốc phải đối mặt với xâm lược và đô hộ từ các quốc gia khác. Hồ Chí Minh được coi là một biểu tượng sáng ngời về lòng yêu nước và sự tự cường dân tộc, hi sinh cuộc đời cho Tổ quốc và Nhân dân. Trong hành trình hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh luôn chú trọng đến việc giáo dục những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc cho thế hệ trẻ, là nhiệm vụ “cốt nhất” của một trường học: “Phải dạy cho học trò biết yêu nước, thương nòi. Phải dạy cho họ có chí tự lập, tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5, tr.120). Người dạy thanh niên phải có sáu cái yêu: “Yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu chủ nghĩa xã hội, yêu lao động, yêu khoa học và kỹ thuật” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11, tr.400-401).

Hai là, giáo dục cho thanh niên ý thức chủ động, không ngừng học tập, nâng cao trình độ, kiến thức chuyên môn tay nghề; cần cù, chịu khó, sáng tạo, có tác phong công nghiệp trong lao động; bản lĩnh trong hội nhập quốc tế. Việc chủ động học tập không chỉ là điều kiện để mỗi con người không ngừng tự đổi mới bản thân, nâng cao trình độ chuyên môn, tay nghề cùng với tinh thần cần cù, sáng tạo và có tác phong công nghiệp đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội trong quá trình hội nhập quốc tế. Cần cù, tiết kiệm, lạc quan, sáng tạo trong học tập và lao động là một đức tính quý báu của người Việt, được

giữ gìn, bồi đắp và phát triển từ thế hệ này sang thế hệ khác, như tác giả Vũ Khiêu đã khẳng định: “Lao động cần cù sáng tạo là truyền thống đạo đức lâu đời trong nhân dân lao động Việt Nam” (Vũ Khiêu, 2000, tr.79). Đối với người Việt Nam, ý thức đề cao lao động và yêu lao động, phê phán thói lười biếng luôn bị cộng đồng xem thường thông qua những câu nói “ăn no lại nằm”, “ăn không ngồi rồi”.

Ba là, giáo dục cho thanh niên có thái độ, hành vi ứng xử cao đẹp trong tình bạn, tình yêu; yêu thương con người, chăm lo hạnh phúc gia đình; kính trọng ông bà, cha mẹ, thầy, cô giáo và người lớn tuổi; xây dựng tinh thần đoàn kết, tinh thần tập thể, chống chủ nghĩa cá nhân, thực dụng. Đối với thanh niên, tình bạn và tình yêu trở thành những vấn đề được đặc biệt quan tâm. Những mối quan hệ này thường được hình thành và phát triển trong quá trình học tập, sinh hoạt và giao tiếp hàng ngày. Tình bạn chân chính và tình yêu trong sáng là những biểu hiện của lối sống khiêm nhường, bao dung, nhân ái và thủy chung. Những mối quan hệ này được xây dựng trên nền tảng của sự yêu thương, sự quan tâm và sự giúp đỡ giữa những người bạn. Thanh niên cần nhận thức rằng, tình bạn và tình yêu đẹp, đúng đắn sẽ ảnh hưởng rất lớn đến suy nghĩ, hành động của họ. Trong quá trình học tập, những người bạn chân chính thường chia sẻ, quan tâm và giúp đỡ lẫn nhau vượt qua những khó khăn. Họ thường trao đổi thật lòng về những lỗi lầm và khuyết điểm, cùng nhau tìm kiếm giải pháp cho các vấn đề phức tạp. Những người bạn chân chính cũng luôn động viên và cổ vũ lẫn nhau trong những thử thách của cuộc sống.

Bốn là, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế, cùng với việc đào tạo trình độ chuyên môn thì giáo dục đạo đức nghề nghiệp đóng vai trò cực kỳ quan trọng đối với thanh niên. Bởi lẽ giáo dục đạo đức nghề nghiệp sẽ tạo ra thế hệ lao động có lương tâm nghề nghiệp, ý thức kỷ luật, tác phong công nghiệp, yếu tố tạo nên uy tín, thương hiệu của doanh nghiệp, người lao động trong quá trình cạnh tranh giữa các quốc gia trong quá trình hội nhập. Do đó, nội dung cơ bản trong giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho thanh niên hiện nay gồm: giáo dục lòng yêu nghề, là một nhiệm vụ quan trọng của nhà trường giúp thanh niên phát triển đam mê với công việc và trang bị ý chí, nghị lực, quyết tâm vượt qua khó khăn, thử thách trong nghề nghiệp; giáo dục tinh thần trách nhiệm và sự sẵn sàng làm việc ở mọi vị trí; giáo dục tác phong công nghiệp được đặt lên hàng đầu trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa và hiện đại hóa, hội nhập quốc tế hiện nay.

Năm là, giáo dục cho thanh niên trở thành công dân tích cực, hướng đến trở thành công dân toàn cầu. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, việc trở thành một công dân toàn cầu không chỉ đòi hỏi kiến thức và kỹ năng chuyên môn mà còn yêu cầu kỹ năng mềm, ví dụ như tư duy sáng tạo, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng làm việc nhóm và kỹ năng quản lý thời gian. Giáo dục cần hướng đến việc phát triển những kỹ năng này thông qua các chương trình đào tạo và hoạt động giáo dục ngoài giờ học, bao gồm các

hoạt động tình nguyện, tham gia câu lạc bộ, tổ chức cộng đồng. Điều quan trọng là đưa ra những cơ hội để thanh niên có thể trải nghiệm và học hỏi từ các nền văn hóa khác nhau, phát triển năng lực hội nhập và tôn trọng đa dạng văn hóa.

2.1.2. Vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đối với phát triển nguồn nhân lực đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, việc phát triển nguồn nhân lực với phẩm chất đạo đức, lối sống tích cực trở thành yêu cầu cấp thiết. Giáo dục đạo đức, lối sống không chỉ hình thành và phát triển nhân cách mà còn trang bị cho thế hệ trẻ kỹ năng cần thiết thích ứng với những thách thức trong môi trường làm việc toàn cầu. Do đó, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế có những vai trò sau:

Trước hết, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên nhằm hình thành và phát triển nhân cách con người đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Để thích ứng và thành công trong môi trường hội nhập toàn cầu hiện nay, thanh niên cần được giáo dục các giá trị cốt lõi về trung thực, lòng nhân ái và trách nhiệm đối với cộng đồng. Những chuẩn mực đạo đức không chỉ cần thiết trong cuộc sống hằng ngày mà còn là yếu tố quan trọng trong các mối quan hệ xã hội, nơi sự trung thực và ý thức trách nhiệm cá nhân có tầm quan trọng lớn. Trong môi trường làm việc chuyên nghiệp, nguồn nhân lực có đạo đức tốt, lối sống đúng đắn không chỉ tạo được ấn tượng tốt đẹp đối với đồng nghiệp và cấp trên mà còn góp phần nâng cao uy tín cá nhân. Uy tín nghề nghiệp có tác động tích cực đến sự hình thành và phát triển nghề nghiệp của cá nhân. Sự tôn trọng đối với bản thân và người xung quanh do giáo dục đạo đức, lối sống mang lại, giúp thanh niên xây dựng các quan hệ tốt đẹp và bền vững trong sự nghiệp.

Hai là, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh của nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Hội nhập quốc tế đã tạo ra môi trường làm việc cạnh tranh, việc giáo dục những kỹ năng cần thiết đã trở thành yếu tố then chốt cho thành công của cá nhân. Giáo dục đạo đức, lối sống tích cực đóng vai trò quan trọng trang bị cho thanh niên những kỹ năng cần thiết như khả năng giao tiếp, làm việc nhóm, làm việc độc lập và giải quyết xung đột. Trong môi trường đa văn hóa, việc thấu hiểu và tôn trọng sự khác biệt về văn hóa là quan trọng. Giáo dục đạo đức, lối sống không chỉ giúp thanh niên rèn luyện kỹ năng giao tiếp, thuyết phục mà còn tạo ra nhận thức về giá trị của sự tin cậy và tôn trọng trong cuộc sống, từ đó tạo dựng những quan hệ bền chặt và xây dựng các quan hệ làm việc hiệu quả. Ngoài ra, nền tảng đạo đức vững chắc còn thúc đẩy tư duy độc lập, sáng tạo. Những giá trị về lòng dũng cảm, sự tự tin và chịu trách nhiệm sẽ giúp thanh niên không chỉ thực hiện tốt nhiệm vụ được giao mà còn phát triển những ý tưởng, giải pháp sáng tạo trong môi trường làm việc.

Ba là, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần nâng cao khả năng thích

ứng và hội nhập của nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Quá trình toàn cầu hóa và sự phát triển nhanh chóng của công nghệ, nguồn nhân lực hiện nay không chỉ đòi hỏi kiến thức chuyên môn mà còn cần sự linh hoạt thích ứng với thay đổi liên tục. Giáo dục về đạo đức, lối sống thúc đẩy tư duy cởi mở và cho phép họ tiếp thu các ý kiến, quan điểm khác nhau, qua đó giúp thanh niên thích nghi với môi trường làm việc thay đổi nhanh chóng. Trong bối cảnh quốc tế hoá, giáo dục đạo đức, lối sống giúp thanh niên nâng cao hiểu biết sâu sắc về các nền văn hóa khác, nâng cao tinh thần hợp tác. Ngoài ra, giáo dục đạo đức, lối sống còn rèn luyện khả năng giải quyết tình huống, giúp thanh niên bình tĩnh, tìm ra giải pháp hữu hiệu khi khó khăn.

Bốn là, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần nâng cao nhận thức về trách nhiệm xã hội và ý thức công dân toàn cầu để nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Giáo dục đạo đức, lối sống cũng đóng vai trò quan trọng trong việc giúp thanh niên hiểu rõ hơn về trách nhiệm xã hội. Thông qua quá trình giáo dục, thanh niên không chỉ tiếp thu kiến thức về các vấn đề xã hội mà còn được khuyến khích tham gia vào các hoạt động tình nguyện nhằm xây dựng xã hội tốt đẹp hơn. Các chương trình giáo dục và hoạt động tình nguyện là những công cụ hữu hiệu để thúc đẩy ý thức trách nhiệm xã hội. Hoạt động tình nguyện không chỉ giúp thanh niên nhận ra tầm quan trọng của sự đóng góp mà còn rèn luyện các kỹ năng mềm như lãnh đạo và giải quyết vấn đề, góp phần vào sự tiến bộ cá nhân và xã hội. Hơn nữa, việc tham gia vào các hoạt động cộng đồng, nâng cao ý thức công dân toàn cầu của thanh niên. Trong một thế giới kết nối, thanh niên cần nhận ra rằng hành động của họ không chỉ quan trọng ở cấp quốc gia mà còn trên toàn cầu.

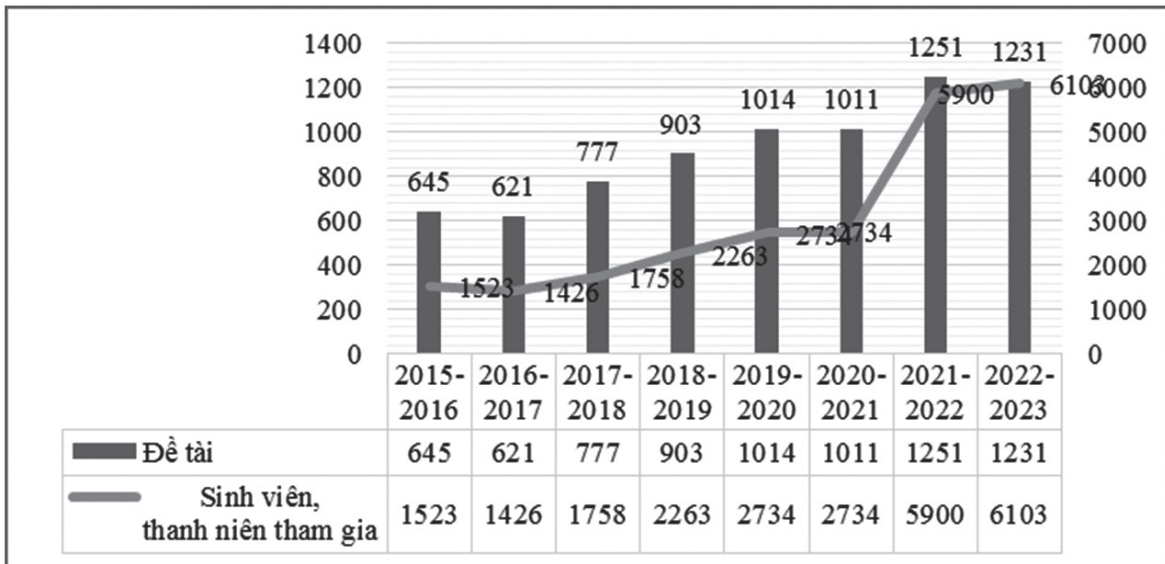
2.2. Thực trạng giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

2.2.1. Thành tựu của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Trong thời gian qua, công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần nâng cao nguồn nhân lực phục vụ quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh đạt được những thành tựu đáng ghi nhận. Trong giai đoạn từ 2010 đến 2015, ngân sách đầu tư cho giáo dục và đào tạo tăng hàng năm, cơ sở vật chất phục vụ cho giáo dục và đào tạo được quy hoạch, đầu tư khang trang và từng bước hiện đại; chuẩn hoá đội ngũ giáo viên ở các ngành học, bậc học, đặc biệt là đổi mới phương pháp giảng dạy, coi trọng giáo dục nhân cách, đạo đức, lối sống, lý tưởng cho người học. Thành phố chú trọng đến công tác xã hội hoá giáo dục và đào tạo, công tác quản lý đổi mới tích cực đạt hiệu quả cao. Trong đó, chương trình nâng cao chất lượng nguồn nhân lực của Thành phố được triển khai thực hiện đạt được những kết quả tích cực, gắn với nhu cầu xã hội ở mọi lĩnh vực. Do đó, tỉ lệ lao động qua đào tạo trong giai đoạn này tăng lên hàng năm: năm 2011

là 61,48%, năm 2012 là 64,3%, năm 2013 là 66,54%, năm 2014 là 69,93% và năm 2015 ước thực hiện là 72% (Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, 2015, tr.10). Cũng trong giai đoạn này, Đảng bộ thành phố cũng xác định bảy chương trình đột phá trong giai đoạn từ 2015 đến 2020 trong đó chương trình đột phá đầu tiên là “nâng cao chất lượng nguồn nhân lực”. Ngành giáo dục và đào tạo của Thành phố tiếp tục phát triển về quy mô, chất lượng do thực hiện các giải pháp mang tính đột phá đã đạt được những thành tựu rõ nét trong quá trình hội nhập quốc tế. Giáo dục đại học phát triển mạnh mẽ theo hướng đẩy mạnh hợp tác, liên kết quốc tế. Cụ thể, chỉ tính riêng giáo dục đại học, Thành phố có 54 trường đại học, học viện với hơn 500 ngàn sinh viên, 163 chương trình liên kết với nhiều quốc gia hàng đầu, hơn 5.000 sinh viên Việt Nam và 2.000 sinh viên quốc tế theo học các chương trình quốc tế, hơn 1.500 lượt giảng viên quốc tế đến giảng dạy và nghiên cứu, có gần 900 hoạt động ký kết hợp tác với các tổ chức quốc tế giai đoạn từ 2017 đến 2020 (Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, 2020, tr.242). Bên cạnh đó, các trường đại học, cao đẳng ở Thành phố Hồ Chí Minh đã xem công tác nâng cao chất lượng nguồn nhân lực là nhiệm vụ hàng đầu trong giáo dục và đào tạo. Trong thời gian vừa qua, từ việc nhận thức, các trường đã tiến hành thực hiện nhiều nội dung, phương pháp cụ thể phù hợp với điều kiện thực tiễn đã mang lại nhiều thành tựu đáng ghi nhận. Cụ thể, chương trình “Tiếp sức mùa thi” với gần 42.000 lượt sinh viên, thanh niên tình nguyện tham gia với 110 điểm trường mỗi năm. Chương trình “Mùa hè xanh” hàng năm diễn ra trên địa bàn của toàn Thành phố và các tỉnh thành trên cả nước và các nước bạn, thu hút gần 100.000 lượt sinh viên, thanh niên tham gia. Cũng trong thời gian này, đã có 434 nhà tình nghĩa, nhà tình bạn, nhà tình thương được xây mới, sửa chữa 135,6 km đường, 53 cầu giao thông, cải tạo 162 tuyến kênh (Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh, 2020, tr.36). Hoạt động “Ngày sinh viên sáng tạo” được Hội Sinh viên Thành phố duy trì và ngày càng mở rộng để sinh viên, thanh niên của Thành phố và các tỉnh tham gia. Trong giai đoạn 2015 - 2020, Thành phố đã có 1.537 hội thi, sân chơi, không gian sáng tạo được tổ chức với sự tham gia của 364.121 sinh viên, thanh niên tham gia, điển hình như: cuộc thi “IT - Race” của Trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh; “Ngày hội Sinh viên sáng tạo và khởi nghiệp” của Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh; cuộc thi “Ý tưởng sáng tạo Sinh viên S-Ideas” của Trường Đại học Khoa học Tự nhiên - Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh (Hội Sinh viên Thành phố Hồ Chí Minh, 2020, tr.33-34).

Biểu đồ 1. Hoạt động và tham gia học thuật các cấp của sinh viên, thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh, giai đoạn 2015 - 2023

(Nguồn: Văn kiện Đại hội Đại biểu Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VI, VII. Tác giả tổng hợp)

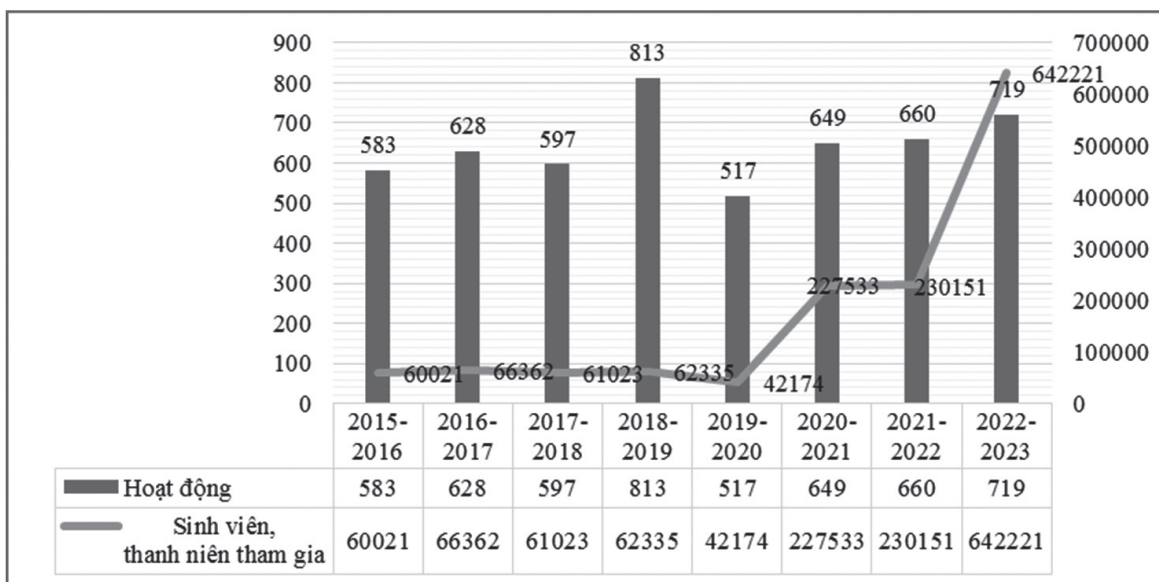
Hơn nữa, với sự chủ động trong công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam và Hội Sinh viên Việt Nam tại Thành phố Hồ Chí Minh đã đạt được nhiều thành tựu đáng tự hào. Những kết quả này đã góp phần giáo dục thanh niên trở thành đội ngũ lao động chất lượng cao trong tương lai. Cụ thể, thực hiện giá trị hình mẫu thanh niên Thành phố “Yêu nước - Khát vọng, Đạo đức - Trách nhiệm, Tri thức - Sáng tạo, Năng động - Văn Minh”.

Trong giai đoạn 2012-2017, Thành phố có 10 danh hiệu và giải thưởng dành cho các đối tượng khác nhau như: “Công dân trẻ tiêu biểu”, “Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác”, “Học sinh 3 tích cực”, “Học sinh 3 rèn luyện”, “Nhà giáo trẻ tiêu biểu”, “Giải thưởng Hồ Hảo Hớn”, “Giải thưởng Nguyễn Văn Trỗi”, “Giải thưởng Phạm Ngọc Thạch”, “Giải thưởng cán bộ, công chức, viên chức trẻ - giỏi - thân thiện” và “Giải thưởng doanh nhân trẻ xuất sắc”. Những giải thưởng này đã khích lệ thanh niên đạt thành tích trong học tập và công việc. Gần 1,4 triệu lượt đoàn viên và thanh niên đã tham gia vào 6.086 chương trình “Thắp sáng ước mơ Tuổi trẻ Việt Nam” (Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh, 2017, tr.8).

Trong giai đoạn 2017-2022, chương trình “Thắp sáng ước mơ Tuổi trẻ Việt Nam” đã được các cấp bộ đoàn tổ chức 1.170 lần, thu hút 967.728 lượt đoàn viên, thanh niên tham gia, đã trao 73.511 suất học bổng với tổng trị giá 122 tỷ đồng. Cũng trong thời gian này, Thành phố đã tuyên dương 57 công dân trẻ tiêu biểu Thành phố Hồ Chí Minh, 4.872

gương điển hình tiên tiến cấp Thành và 172.539 gương điển hình các cấp (Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh, 2022, tr.11). Bên cạnh các chương trình trên, các tổ chức Đoàn - Hội còn tổ chức cho thanh niên thực hiện các chương trình tình nguyện vì an sinh xã hội và tình nguyện bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu; 294.422 lượt đoàn viên, thanh niên tham gia hiến tặng 334.278 đơn vị máu; tổ chức 7.289 hoạt động tuyên truyền nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường cho 1.081.738 lượt đoàn viên, thanh niên tham gia. Tổ chức 22 ngày chủ nhật xanh, ngày bảo vệ môi trường trên phạm vi toàn Thành phố với 964.519 lượt đoàn viên, thanh niên tham gia (Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh, 2017, tr.24).

Biểu đồ 2. Hoạt động và tham gia học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh của sinh viên, thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh, giai đoạn 2015 -2023

(Nguồn: Văn kiện Đại hội Đại biểu Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VI, VII. Tác giả tổng hợp)

Thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh tự chủ động học tập nâng cao đạo đức trong sáng, lối sống văn hoá, tuân thủ pháp luật và thái độ, hành vi ứng xử cao đẹp đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế. Trong thời gian qua, thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh đã đạt được những thành tựu quan trọng, cụ thể: từ năm 2017-2022, về lĩnh vực tuổi trẻ sáng tạo thể hiện tính tiên phong của thế hệ trẻ Thành phố đã gặt hái được nhiều thành tựu đáng ghi nhận. Trong giai đoạn này có 1.062.770 ý tưởng, sáng kiến, đề tài được đề xuất, 16.484 ý tưởng, sáng kiến, đề tài được áp dụng vào thực tiễn; có 7.145 đề tài của 18.705 thí sinh là sinh viên trong và ngoài Thành phố tham gia; có hơn 29.000 công trình, phần việc, sáng kiến, ý tưởng làm lợi cho đơn vị tổng giá trị hơn 300 tỷ đồng (Đoàn Thanh niên Cộng sản

Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh, 2022, tr.26-28).

Như vậy, để đạt được những thành tựu này chính là sự nỗ lực của các chủ thể giáo dục đạo đức, lối sống và bản thân thanh niên thành phố góp phần phát triển nguồn nhân lực phục vụ quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

2.2.2. Hạn chế của công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Hiện nay, chất lượng nguồn nhân lực của Thành phố Hồ Chí Minh ở mức trung bình, thiếu nhóm nhân lực tinh hoa, chưa thực sự lớn mạnh đóng vai trò dẫn dắt vươn tầm quốc tế. Còn tình trạng thiếu trầm trọng nguồn nhân lực lao động có trình độ chuyên môn kỹ thuật; người lao động được đào tạo thiếu kỹ năng, thái độ trong quá trình làm việc. Bên cạnh đó, mặc dù Thành phố đã xây dựng cơ chế, chính sách thu hút, đào tạo nguồn nhân lực phục vụ cho quá trình hội nhập quốc tế, tuy nhiên, chính sách đó chưa phát huy được hiệu quả do chưa có cơ chế đãi ngộ đặc thù, đặc biệt. Do đó, nguồn nhân lực hiện chưa đáp ứng đủ mục tiêu phát triển nhanh và bền vững của Thành phố. Mặc dù tỷ lệ lao động qua đào tạo nghề ở Thành phố đạt 77,5%, nhưng tỷ lệ này chỉ chiếm 32,5% trong tổng số lao động, thấp hơn nhiều so với các tỉnh thành khác trên cả nước (ở Hà Nội, tỷ lệ lao động qua đào tạo chiếm 39,9%, Đà Nẵng là 41,6%). Tình trạng lao động không có chuyên môn chiếm tỷ lệ đáng lo ngại là 39,5% (Tổng cục Thống kê, 2018, tr.90). Tỷ lệ lao động qua đào tạo chính quy thấp đã gây ra khó khăn đối với doanh nghiệp trong việc áp dụng tiến bộ khoa học - công nghệ và tăng năng suất lao động trong mọi ngành của nền kinh tế. Đặc biệt, Thành phố đang đối mặt với tình trạng ngược: mặc dù có nguồn lao động dồi dào và nhu cầu việc làm lớn, nhưng nhiều doanh nghiệp vẫn gặp khó khăn trong việc tìm kiếm lao động, đặc biệt là các chuyên gia, giám đốc điều hành, quản trị...

Bên cạnh những quan điểm, chủ trương của Đảng bộ, chương trình, kế hoạch của chính quyền thành phố trong công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên nhằm phát triển nguồn nhân lực đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế, công tác này vẫn tồn tại những hạn chế và yếu kém được phản ánh trong Báo cáo của Ban Chấp hành Đảng bộ thành phố khóa IX tại Đại hội đại biểu lần thứ X, nhiệm kỳ 2015 - 2020 của Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh: “Chất lượng giáo dục và đào tạo cùng nguồn nhân lực vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển và hội nhập quốc tế” (Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, 2015, tr.23). Giai đoạn từ 2015 - 2020, những hạn chế trên tuy đã có những cải thiện đáng kể, tuy nhiên vẫn còn hạn chế được xác định đó là: “chất lượng đào tạo nguồn nhân lực chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển và hội nhập của thành phố” (Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, 2020, tr.12).

Các trường đại học, cao đẳng ở Thành phố Hồ Chí Minh đóng vai trò rất quan trọng trong việc đào tạo thanh niên trở thành lực lượng nguồn nhân lực chất lượng cao, trong đó bao gồm cả khía cạnh đạo đức, lối sống. Tuy nhiên, việc giảng dạy các môn khoa học

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và pháp luật trong các trường đại học, cao đẳng tuy đã có nhiều thay đổi nhưng vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu và thực tiễn xã hội đặt ra. Giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh và pháp luật vẫn đang gặp khá nhiều hạn chế và bất cập khi so sánh với mục tiêu giáo dục và đào tạo của Nhà trường trong giai đoạn hiện nay. Bên cạnh đó, một trong những hạn chế của nhà trường là sự bất cập trong xây dựng chương trình đào tạo. Các trường đại học, cao đẳng hiện nay chủ yếu xây dựng chương trình theo những khung kiến thức và kỹ năng cố định, bỏ qua sự đa dạng và sáng tạo. Hình thức đánh giá chủ yếu theo quy chuẩn truyền thống, nhà trường chủ yếu tuân theo nhiều quy định, quy chế nhưng bỏ qua các yếu tố ảnh hưởng đến tính linh hoạt và khả năng thử nghiệm của thanh niên.

Các tổ chức chính trị - xã hội trong công tác giáo dục thanh niên nói chung và giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần phát triển nguồn nhân lực vẫn còn nhiều hạn chế. Điều này được nhận định trong Văn kiện Đại hội Đại biểu lần thứ XI của Thành Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh: “Phương thức tổ chức và mức độ đầu tư các giải pháp mới giữa các mảng trong công tác giáo dục chưa đồng đều, còn hạn chế giải pháp mới trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng và giáo dục pháp luật” (Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh, 2022, tr.58). Điều này dẫn đến một bộ phận thanh niên Thành phố suy thoái về đạo đức, lối sống của xã hội. Một số thanh niên giảm niềm tin, thiếu lý tưởng và xa rời truyền thống văn hóa của dân tộc. Một số thanh niên bị ảnh hưởng bởi các thế lực thù địch, kích động chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng... Tình trạng tội phạm và các vấn đề xã hội xấu trong thanh niên vẫn đang diễn biến phức tạp.

Một bộ phận thanh niên tại Thành phố Hồ Chí Minh đang gặp phải những hạn chế đáng kể trong việc tự học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống, ảnh hưởng đến sự phát triển nguồn nhân lực phục vụ quá trình hội nhập quốc tế. Nhiều thanh niên thiếu động lực và phương pháp học tập hiệu quả, dẫn đến kết quả học tập chưa cao và lãng phí thời gian. Lối sống thiếu lành mạnh cũng là một vấn đề đáng quan tâm, với những thói quen tiêu cực như lười biếng, sống ảo, tiêu xài hoang phí và thiếu kỷ luật, ảnh hưởng đến sức khỏe và khả năng hội nhập nghề nghiệp.

Những hạn chế đề cập trên do những nguyên nhân sau: (i) *Nguyên nhân khách quan*: những tác động tiêu cực của toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế; những mặt trái của nền kinh tế thị trường tác động dẫn đến hiện tượng suy thoái đạo đức, lối sống của thanh niên đang diễn ra ngày càng phổ biến; những tác động tiêu cực của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0. (ii) *Nguyên nhân chủ quan*: các chủ thể giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh còn các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức đại diện của thanh niên còn nhiều hạn chế trong công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên. Hệ thống nhà trường,

trong đó các trường đại học, cao đẳng còn chậm đổi mới nội dung, phương pháp, cách thức quản lý. Gia đình chưa nhận thức đầy đủ vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên với tư cách là một thiết chế xã hội đặc thù; Bản thân thanh niên còn thiếu nhận thức về vai trò quan trọng của việc xây dựng giá trị đạo đức, lối sống chuẩn mực trong quá trình phát triển cá nhân và xã hội.

2.3. Giải pháp phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, yêu cầu về nguồn nhân lực chất lượng cao ngày càng trở nên cấp thiết. Thành phố Hồ Chí Minh, trung tâm kinh tế và văn hóa hàng đầu của cả nước, đang đối diện với thách thức phát triển một thế hệ thanh niên vừa giỏi chuyên môn, vừa có đạo đức, lối sống lành mạnh, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Do đó, cần phải có những giải pháp để phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên nhằm đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay, cụ thể:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức chủ thể giáo dục về vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Để phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế, Thành phố Hồ Chí Minh cần tập trung lan tỏa rộng rãi các quan điểm, nội dung và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác này đối với sự phát triển của xã hội. Điều này giúp mọi cơ quan, tổ chức, lực lượng xã hội và nhân dân nhận thức đúng, đầy đủ và toàn diện, từ đó thúc đẩy sự chuyển biến nhận thức. Mỗi thành phần trong cộng đồng có vai trò, vị trí quan trọng khác nhau, nhưng cần phối hợp và thống nhất nỗ lực trong công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên tại Thành phố, cụ thể: (i) *Đối với Đảng bộ và chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh*, với vai trò là chủ thể của giáo dục, để tăng cường hiệu quả của công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế, vấn đề quan trọng là tư duy của các cấp lãnh đạo. Trong một xã hội có tổ chức thành quốc gia do nhà nước quản lý, nhận thức của các nhà lãnh đạo đóng vai trò then chốt, vì nó sẽ hướng dẫn con đường phát triển của quốc gia, quyết định tốc độ và thành công của sự phát triển, dựa trên sự phù hợp của nhận thức với xu hướng thời đại và đặc điểm của dân tộc; (ii) *Đối với các tổ chức chính trị - xã hội ở Thành phố Hồ Chí Minh*, trước những tác động của hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, ảnh hưởng của văn hóa ngoại lai, lối sống thực dụng cùng với những tác động của mặt trái nền kinh tế thị trường và cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, đặc biệt, trước những âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch, công tác chăm lo giáo dục, bồi dưỡng thanh niên của các tổ chức chính trị - xã hội đang gặp phải những khó khăn, trở ngại không nhỏ. Do đó, các tổ chức này cần nhận thức rằng, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá

trình hội nhập quốc tế là một nhiệm vụ chính trị quan trọng của Đoàn, Hội nhằm xây dựng và củng cố niềm tin, bản lĩnh chính trị cho thanh niên. Mục tiêu là phát triển thể hệ thanh niên có hoài bão, lý tưởng, khát vọng và trách nhiệm, xứng đáng làm chủ nhân của đất nước và là thể hệ kế tục sự nghiệp cách mạng của dân tộc; (iii) *Đối với hệ thống nhà trường ở Thành phố Hồ Chí Minh*, được xem là chủ thể chính, giữ vai trò hết sức quan trọng trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, là tổ chức chuyên nghiệp thực hiện công tác giáo dục và đào tạo theo chương trình, kế hoạch được xây dựng bài bản, với nội dung, phương thức giáo dục phù hợp theo từng độ tuổi, được thực hiện do đội ngũ các nhà sư phạm chuyên nghiệp, có năng lực đảm nhiệm. Giáo dục của nhà trường nhằm định hướng phát triển xã hội và rèn luyện đạo đức cho học sinh. Tập trung vào giáo dục đạo đức, lối sống, nhà trường cần đề cao các giá trị tiến bộ, khuyến khích sự phát triển tài năng và rèn luyện ý chí. Ngoài kiến thức chuyên môn và khoa học, thanh niên cũng học hỏi các giá trị về đạo đức, lối sống được xây dựng từ lịch sử. Thông qua học tập, thanh niên hình thành trình độ, kỹ năng, thái độ trên tất cả các lĩnh vực của xã hội; (iv) *Đối với gia đình ở Thành phố Hồ Chí Minh*, chủ thể có vai trò quan trọng trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, ảnh hưởng có hệ thống đến sự phát triển tinh thần và thể chất của các thành viên, đồng thời giúp hình thành nhân cách, xây dựng tư cách và phẩm chất đạo đức tốt, cùng với lối sống lành mạnh, cần phải nâng cao nhận thức về vị trí, vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên. Trong quá trình hội nhập quốc tế hiện nay, gia đình nói chung và bậc cha mẹ nói riêng phải nâng cao năng lực giáo dục của mình.

Thứ hai, tăng cường phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong việc phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Trong thời gian gần đây, nhiều nghị quyết và chỉ thị của Đảng về công tác thanh niên và giáo dục thanh niên đã được thực hiện và đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Song, sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và các đoàn thể vẫn còn thiếu chặt chẽ, chưa ngăn chặn hiệu quả sự xuống cấp của đạo đức xã hội, ảnh hưởng tiêu cực đến sự hình thành nhân cách, đạo đức, lối sống của thanh niên. Để khắc phục những hạn chế và bất cập của công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên cần bắt đầu từ việc thực hiện chặt chẽ sự kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội để tạo nên sức mạnh toàn diện trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên. Cụ thể: (i) *về phía gia đình*, giáo dục đạo đức, lối sống là vấn đề cốt lõi. Vậy nên, gia đình cần tác động sâu sắc vào tâm lý, tình cảm của mỗi thành viên bằng sự quan tâm, chia sẻ, chăm sóc, sự thương yêu, lo lắng giữa những người thân với nhau. Đây chính là phương pháp hữu hiệu để giáo dục, cảm hoá đạo đức, lối sống cho thanh niên đầu tiên mà nhà trường và xã hội khó thực hiện được; (ii) *về phía nhà trường*, cần áp dụng nội dung, phương pháp và mục đích đã được chọn lọc dựa trên cơ sở khoa học và thực tế. Tri thức trong nhà

trường là kết quả của việc lựa chọn và tích lũy các kinh nghiệm quý báu của nhân loại. Vì vậy, nhà trường cần đặt ra mục tiêu và mục đích cụ thể, xây dựng đội ngũ giáo viên được đào tạo chuyên nghiệp. Đổi mới chương trình, nội dung và phương pháp giảng dạy nhất định để tạo điều kiện thuận lợi nhất cho sự phát triển toàn diện của cá nhân, hướng tới sự thành công của người học; (iii) *về phía xã hội*, với vai trò là tổ chức hạt nhân của thanh niên trong tất cả các hoạt động giáo dục nói chung và giáo dục đạo đức, lối sống nói riêng dưới sự lãnh đạo của Đảng, các tổ chức chính trị - xã hội cần giáo dục thanh niên ý chí tự tôn, tự cường dân tộc, khát vọng chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, sẵn sàng xung kích, tình nguyện, chia sẻ lợi ích với cộng đồng, với dân tộc. Nâng cao hiệu quả của công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, ngoài việc tiếp tục củng cố và phát huy những thành tựu đã đạt được thì Đoàn và Hội phải thúc đẩy các hoạt động, phong trào tình nguyện để thanh niên có cơ hội tham gia và phát triển toàn diện.

Thứ ba, nâng cao tính tích cực, tự giác học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống của thanh niên nhằm phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Đạo đức, lối sống của con người phát triển theo một quá trình, suốt cả đời người thông qua quá trình học tập và hoạt động xã hội. Do đó, việc tự tu dưỡng, tự rèn luyện đạo đức, lối sống, thanh niên cần xác định ba mối quan hệ chủ yếu là: đối với bản thân, đối với mọi người và đối với công việc. Đối với bản thân, cần phải có thái độ nghiêm khắc, không xuề xòa, dễ dãi, chống lại tính tự mãn, hài lòng. Trong quan hệ với mọi người, thanh niên cần có thái độ khiêm nhường, vị tha, cư xử đúng mực, biết lắng nghe, quan tâm, chia sẻ và giúp đỡ người khác, tránh thái độ thờ ơ, vô cảm trước nỗi đau, sự bất hạnh của người khác. Đối với công việc, thì phải cẩn thận, nghiêm túc, làm hết trách nhiệm với lòng say mê và sự quyết tâm, không ngại khó, đùn đẩy trách nhiệm về cho người khác khi thấy khó khăn. Để thực hiện tốt giải pháp này, cần chú ý thực hiện các nội dung sau: (i) *nâng cao nhận thức về vai trò của việc tự giác học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống của bản thân.* Thanh niên cần phải nhận thức được vai trò của tự giác học tập, tự giác rèn luyện về đạo đức, lối sống của bản thân, đặc biệt, trong quá trình hội nhập quốc tế với những tác động của những mặt trái làm cho thanh niên suy giảm về đạo đức, lối sống lệch lạc; (ii) *thanh niên cần chủ động lập kế hoạch và tổ chức thực hiện kế hoạch về tự học tập, rèn luyện.* Đó là xây dựng quy trình học tập một cách khoa học, phù hợp với bản thân theo điều kiện sống và học tập. Việc xây dựng kế hoạch học tập, rèn luyện chi tiết sẽ giúp cho thanh niên cân đối nguồn lực, phân bổ thời gian của bản thân một cách hợp lý và khoa học giúp thanh niên chủ động trong học tập, đồng thời, kế hoạch cũng giúp cho thanh niên xác định rõ mục tiêu để hướng đến; (iii) *quá trình tự giác học tập, rèn luyện phải theo phương châm “học đi đôi với hành”.* Ngày nay, thanh niên cần “học đi đôi với hành”. Thông qua hoạt động thực tiễn, thanh niên có thể nhìn nhận, đánh giá và nắm vững các giá trị đạo đức phù hợp để qua đó xây dựng lối sống của bản thân theo những chuẩn mực giá trị, nhằm

duy trì lối sống trên các quy tắc, chuẩn mực về đạo đức truyền thống của dân tộc và thích ứng với quy tắc, chuẩn mực về đạo đức của thời đại. Hoạt động thực tiễn về đạo đức, lối sống của thanh niên thường được bộc lộ khi chủ động tham gia vào các mối quan hệ xã hội, các phong trào của các chủ thể giáo dục.

Để công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên thực sự phát huy vai trò đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay, theo tác giả, từ các giải pháp trên cần được tiến hành một cách thống nhất và đồng bộ. Đồng thời, có sự vận dụng linh hoạt, sáng tạo ở các chủ thể giáo dục và bản thân thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh.

3. Kết luận

Để phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống đối với phát triển nguồn nhân lực ở Thành phố Hồ Chí Minh, cần nâng cao nhận thức của các chủ thể giáo dục, tăng cường phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và xã hội. Bên cạnh đó, thanh niên chủ động nâng cao tính tích cực, tự giác học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống của bản thân. Với các giải pháp được thực hiện đồng bộ, linh hoạt và sáng tạo, việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên sẽ thực sự phát huy vai trò, góp phần tạo nên thế hệ trẻ đủ phẩm chất, năng lực để hòa nhập và cạnh tranh trong môi trường quốc tế, đóng góp vào sự phát triển bền vững của Thành phố Hồ Chí Minh.

Tài liệu tham khảo

- C. Mác và Ph. Ăngghen (1995). *Toàn tập* (tập 20). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
- Cung Kim Tiến (2002). *Từ điển Triết học*. Hà Nội: Nhà xuất bản Văn hóa Thông tin.
- Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh (2015). *Văn kiện Đại hội đại biểu lần thứ X, nhiệm kỳ 2015-2020*.
- Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh (2020). *Văn kiện Đại hội đại biểu lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020-2025*.
- Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh (2015). *Văn kiện Đại hội Đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI, nhiệm kỳ 2022-2027*.
- Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh (2017). *Văn kiện Đại hội Đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ X, nhiệm kỳ 2017-2022*.
- Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 11). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia.
- Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 5). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia.
- Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 7). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia.
- Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh (2020). *Văn kiện Đại hội đại biểu Hội*

Sinh viên Việt Nam lần thứ VI, nhiệm kỳ 2020-2023.

Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh (2020). *Văn kiện Đại hội Đại biểu Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VI, nhiệm kỳ 2020-2023.*

Nguyễn Văn Huyền (2003). Lối sống người Việt Nam dưới tác động của toàn cầu hóa hiện nay, *Tạp chí Triết học* (12), tr.29-34.

Tổng Cục Thống kê (2018). *Niên giám thống kê 2018*. Hà Nội: Nhà xuất bản Thống kê.

Trần Văn Bính (1997). *Văn hóa Xã hội chủ nghĩa*. Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

Trần Văn Giàu (1980). *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*. Hà Nội: Nhà xuất bản Khoa học Xã hội.

Visnhiopxky (1982). *Lối sống xã hội chủ nghĩa*. Hà Nội: Nhà xuất bản Sự thật.

Vũ Khiêu (2000). *Văn hóa Việt Nam, xã hội và con người*. Hà Nội: Nhà xuất bản Khoa học xã hội.

